

Methode & praktijk

Bijbelstudie in de Wijngaard

Cor van Breemen

Veel lezers en lezeressen zullen bekend zijn met verpleeghuis De Wijngaard, of althans weten dat het bestaat. Het is, samen met Arendshorst in Assen, het enige gereformeerde verpleeghuis in Nederland. De Wijngaard en Arendshorst maken deel uit van de AccoladeZorggroep (www.accoladezorggroep.nl). De Wijngaard ligt in de bossen van Bosch en Duin (vlakbij Zeist).

In het verpleeghuis verblijven zo'n 170 bewoners: 88 met psychogeriatrische moeiten (dementie) en 48 met somatische (lichamelijke) problematiek. Ze wonen hier dus, omdat ze grotendeels niet meer in staat zijn voor zichzelf te zorgen. In de jongerenafdeling Kuip wonen 33 jongere mensen met een lichamelijke beperking. Verder zijn er drie plaatsen voor dagopvang. We spreken van bewoners en niet van 'patiënten' of 'cliënten', omdat de nadruk ligt op het langdurige verblijf.

Voor de meeste bewoners speelt de gereformeerde identiteit een belangrijke rol. Om die reden kwamen ze naar dit verpleeghuis. Er zijn ook bewoners die deze identiteit ervaren als een prettige bijkomstigheid, terwijl dit voor anderen weinig uitmaakt. Een groot deel van de bewoners heeft een gereformeerd-vrijgemaakte achtergrond; een ander deel heeft een orthodox-protestantse achtergrond (PKN, NGK, CGK en GerGem), terwijl er ook rooms-katholieken zijn, en bewoners die niet tot een kerkgenootschap behoren.

Alle bewoners van het verpleeghuis hebben de mogelijkheid om aan bijbelstudie te doen. Ruim de helft van hen maakt van die mogelijkheid daadwerkelijk gebruik. Dat vereist natuurlijk een hele organisatie, naast de vele andere activiteiten die georganiseerd worden. Vrijwilligers, medewerkers verenigingsleven (vroeger activiteitenbegeleiding) en de geestelijk verzorger werken nauw samen om de bijbelstudie tot iets moois en goeds te maken. We hebben drie 'soorten' bijbelgroepen, overeenkomstig de drie categorieën bewoners.

Vrijwel alle bewoners van de Kuip doen mee aan een bijbelstudie die tegelijk een soort gespreksgroep is. Naar aanleiding van de preek van de vorige zondag, of naar aanleiding van een gebeurtenis uit het nieuws, komen vaak de mooiste gesprekken op gang. Daarbij gaat de Bijbel open om van daaruit licht te laten schijnen op het gespreksonderwerp. Dat is dus de omgekeerde route: vanuit het onderwerp naar de Bijbel. Dat werkt uitstekend. Op die manier krijg je soms ongedachte verdieping van je bijbelkennis. En vaak is het ook nog vruchtbaar voor de preek van de volgende zondag.

Met de bewoners van de somatische groepen behandelen we meestal (een gedeelte van) een bijbelboek. Voor de meeste bewoners is het lastig om voorstudie te maken. Dat betekent dat de gespreksleid(st)er zelf veel aan het woord is. We zoeken in het betreffende bijbelgedeelte naar opvallende woorden of teksten, die verrassend of onduidelijk zijn. En vaak wordt het gesprek een groot succes wanneer we de opvallende elementen toepassen in de actualiteit van vandaag. Dan blijkt hoe verrassend actueel de Bijbel is, en hoe verrassend veel overeenkomsten er zijn met het

leven en geloven van vandaag. Dat kan heel stimulerend zijn voor mensen die veel mogelijkheden zijn kwijtgeraakt. Ze ervaren dat de Bijbel hen met hun vragen niet in de kou laat staan.

En verder hebben we bijbelstudies met bewoners van de afdelingen psychogeriatric. Deze bewoners worden vooral gehinderd door dementie. Hun geheugen heeft hen flink in de steek gelaten. Hier zijn vier bijbelstudiegroepen. Met deze bewoners behandelen we altijd bijbelse geschiedenissen. Per slot wordt daarin de majesteit en glorie van God goed duidelijk. De laatste jaren hebben we daarbij een prachtige visuele ondersteuning in de vorm van flanelborden en -platen. Weliswaar vereist dat wat meer voorbereiding vanwege het klaarmaken van het flanelbord. Maar dan heb je ook wat! Voor de bewoners wordt het een stuk duidelijker waar het over gaat. De gebeurtenis komt heel dichtbij. Het wordt bijvoorbeeld ineens duidelijk hoe een man door het dak van een huis wordt neergelaten vlak voor de voeten van Jezus. De inspanning en de inventiviteit van de vrienden van die man worden direct zichtbaar. Zou jij dat ook voor een vriend doen? Maar vooral wordt heel duidelijk wie Jezus is. Zo kom je gemakkelijk tot het gesprek over wie Jezus voor jouzelf is.

Het bijbeluur met de dementerende bewoners wordt vaak begonnen en afgesloten met het zingen van bekende christelijke liederen (uit Johannes de Heer) of psalmen, ondersteund door de piano. De bewoners zoeken de liederen vaak zelf uit. Muziek en liederen blijven zeer lang in het geheugen bestaan. Ze vormen vaak de brug naar vroeger, naar de tijd van gezin, kerk en school. Regelmatig maakt de bijbelstudie heel wat los bij deze bewoners. Het is ontroerend om mee te maken hoe de heilige Geest de mogelijkheden van dementerenden weet te benutten tot Gods eer, en tot troost van de bewoners zelf.

Daarom is bijbelstudie in een verpleeghuis buitengewoon mooi.